

VÄRLDEN ÄR FULL AV DUMSKALLAR

Sjuttonde kapitlet – i vilket Zeke går på trubadurafton och får lära sig att det är bra att må dåligt

En frilansare måste hitta sin nisch. Det var vad man hade fått höra. Det gick inte att göra lite av varje för då blev redaktörerna förvirrade. Då satt de och kliade sig i huvudet och tänkte att den här jäveln är ju sportjournalist. Han kan väl ingenting om litteratur eller politik eller fjärlar eller magsårsmedicin. Så frågan var ju vilken som var min nisch. Om jag ville vara lite smart så skulle jag se till att specialisera mig på någon av de växande journalistiska grenarna. Det kändes som om det skrevs mer och mer om ekonomi och sport. Börsekonomi var jag helt jävla ointresserad av. En tiondel upp, en tiondel ner. Vem brydde sig? De satt där och gissade, sämre än en schimpans med ögonbindel. Det var klart att jag hade lust att sätta dit blodsugarna. De jävlarna som hade tillräckligt med pengar för att kunna torka sig i röven med hundralappar. De som tjänade så mycket att de inte hade råd att betala skatt. De som samlade mer pengar än Joakim von Anka, men som ändå inbillade sig att de behövde mer. Som sparkade folk hit och dit för att företagen måste spara och sedan beviljade sig själva stora feta bonusar för att de hade varit så fantastiskt duktiga och handlingskraftiga och fattat så svåra beslut. Sedan hade de svinen ändå inte råd att stå för renoveringen av sina egna lyxlägenheter. Men det spelade ändå ingen roll vad man skrev eller sa. De jävlarna landade alltid på fötterna till slut ändå. För att inte tala om de som krigade för profitens skull. Eller samvetslöst förvandlade andra länder till giftiga soptippar och sedan hade mage att skratta hela vägen till banken medan barnen föddes deformerade och dog i cancer. Om de inte hann svälta ihjäl först. ”Går det att älska dessa girigbukar, ja rent ut sagt dessa jävla kukar som stjäla de fattigastes sista bröd?” Men jag var alldeles för skör för att börja dra i allt det där. Det krävdes folk med hårdare magar än min.

Så vad skulle jag göra då? Bli sportreporter? Jag fattade inte att någon orkade lägga så mycket energi på något så meningslöst som sport. Alla tycktes glömma att det handlade om lek. Det var skådespel för folket. Det bästa var om folk inte satt och funderade på något som verkligen betydde något för deras eget liv och situation. Då kunde ju det hända något farligt. Då var det bättre att energin gick åt till att stå och skrika sig hes på Malmö Stadion och att Svensson låg vaken på nätterna och grubblade över vem som egentligen borde ingå i nästa matchs startelva. Dessutom verkade idrottsmän så förbannat tråkiga. De tycktes inte kunna öppna käften utan att det flög ut en massa floskler. Det gällde att ta en match i taget. Fortsätta jobba. Spela sitt

eget spel. Mästerskap var ju alltid mästerskap. En sak jag inte heller kunde förstå var varför idrottsmän alltid svarade på en fråga genom att börja säga ”nej”.

– Nu står du här med guldmedaljen runt halsen. Hur känns det?

– Nej, det känns bra.

Musik var också ett skådespel, men i bästa fall kunde den kvalificeras som konst och konsten sa ibland något viktigt om livet. Dessutom var det världens bästa verklighetsflykt enligt min mening. Om jag ville övertyga något förlag om att de skulle satsa på en bok om Peps skriven av mig så krävdes säkert att jag gjort mig något slags namn som musiksribent. Allting handlade ju om vem man kände så jag måste lära känna folk. Alla i Malmös musikliv skulle veta vem Zeke Svarte var. Men det krävde förstås att jag tog mig ut ur lägenheten och gick på gatorna som en vanlig man.

Jag kollade i tidningen om det var något på gång som jag kunde gå på. Det fanns ett ganska nytt ställe på Bergsgatan där de hade något de kallade singer/songwriter-kvällar. Jag tänkte mig Greenwich Village, Gaslight Café, Dylan. Morgondagens namn idag och hela den skiten. Det kunde vara spännande. Dessutom var det gratis inträde.

I tidningen stod det att det skulle börja klockan åtta men när jag kom så verkade det som om de precis hade öppnat. Det fanns ingen i garderoben och han som såg ut att hålla i det hela satt och käkade middag vid ett av borden. Förutom honom fanns det bara ett par personer till i lokalen. En av dem var en servitris som gick och placerade ut värmeljus på alla borden. Jag satte mig längst bak och väntade. Det gick en halvtimme. Inget hände förutom att killen åt klart och sedan började pilla med något på den lilla scenen. Jag blev förbannad och gick ut. Drog mig ner mot Möllevångstorget. Kanske kunde jag hitta någon jag kände. Jag gick en runda och kikade in genom fönstren på alla krogarna, men såg ingen jag ens kände igen. Förutom en full gubbe (en fullegubbe som vi sa när jag var liten) som satt nedanför statyn och sög på en öl. Jag började bli hungrig men var för snål för att gå på restaurang. I stället tog jag en falafel och en läsk. Sen gick jag tillbaka för att se om det hade satt igång. Utanför entrén stod tre övervintrade hippies med instrument i händerna. De såg inte ut som morgondagens namn direkt. Tjejen som gått runt och satt ljus på borden stod nu i garderoben. Jag lämnade in min jacka och gick och satte mig på samma plats som innan. Det stod faktiskt en kille på scen och sjöng en långsam tråkig låt på engelska om att han längtade efter någon som jag fick för mig hette Precious.

– Då måste han vara Gollum, tänkte jag.

Det var fortfarande nästintill tomt i lokalen. Det verkade mest vara närmast sörjande. Dels arrangörens kompisar, dels polare till killen som stod på scen. Tydligt hade han hållit på ett tag för han spelade bara en låt till. Den var lika långsam och lika tråkig. Han mådde tydligen dåligt på något sätt och tydligen var hans mål att hela världen skulle må lika illa. Han var inte så pjåkig på gitarren, men hans låtar saknade både melodi och sväng. Då fanns det inte mycket kvar. Fast hans polare var väldigt entusiastiska. Näst i tur var en annan kille från samma gäng. Han inledde med att sjunga en sång på göteborgska om att han ville kolla på när hans grannar hade sex. Ämnet borde väl ha tilltalat mig men han var fan i mig det sämsta jag någonsin hade hört. Han kunde inte ens ta ackorden utan att titta på fingrarna och spelade hela tiden fel.

– Oj, vad det är smalt mellan strängarna på den här gitarren, sa han när han äntligen var klar med att be hela världen om lov att få titta på när de parade sig.

Sedan drog han igång en låt om hur en kille blev våldtagen av sin farsa. Då bestämde jag mig för att gå. Det gick inte att bli klok på om han försökte vara rolig eller menade allvar. Jag blev bara generad. Kunde inte fatta vad han gjorde där uppe. Han kunde varken spela, sjunga eller skriva låtar. Ändå stod han där. Det var synd om honom. Klockan var tjugo över tio.

– Ska du redan gå, sa tjejen i garderoben när jag hämtade ut min jacka.

Jag hade ingen lust att förklara för henne att jag ville skynda mig hem så att jag skulle kunna komma i säng innan klockan elva för att få poäng.

Tredje gången jag gick till Rudolf försökte han krama mig. Men jag hade åkt på halsfluss så jag ryggade undan. Åtminstone trodde jag att det var därför. Halsfluss hade jag i vilket fall som helst. Det hade doktorn sagt och jag åt penicillin.

– Då är det bra om vi inte kramas för jag får psoriasis av halsfluss, sa Rudolf.

Det lät väldigt konstigt. Men om han ville trösta sig med det så gjorde det ju inte mig någonting. Det var väl inte så att jag hade något emot att krama honom. Fast jag längtade inte efter det heller.

– Då är det bäst att vi bara pratar idag, sa han när vi hade slagit oss ner i fåtöljerna.

– Hur har veckan varit?

Veckan hade varit rätt bra. Jag hade i snitt fått ihop tre poäng om dagen. Fast jag berättade inte om mitt poängsystem. Talade bara om att jag försökte få struktur på vardagen och gå upp och gå och lägga mig vid samma tid varje dag.

– Det låter jättebra, sa han. Det låter som om du är villig att göra förändringar. Du har redan tagit första steget genom att börja gå här hos mig. Det syns också att du är inne i en förändringsperiod på sättet du är klädd.

– Jaha. Hur då?

– Du är helt klädd i svart. Om man väljer att klä sig i en och samma färg så visar det att man är inne i en transponeringsfas.

Jag antog att han menade transformering. Det var inte första gången Rudolf sa fel på ett ord. Normalt retade jag mig som fan på folk som försökte använda svåra ord som de inte behärskade. Men när det gällde Rudolf hade jag redan bestämt mig för att ta till mig det som kändes vettigt och bara sortera bort det som blev över. So what om han skarvade lite ibland eller om han sa fel på ett eller annat ord? Det här var en kille som inte var som någon annan jag träffat. Sådana människor möter man kanske bara en gång i livet. Dessutom verkade han begripa sig på mig på något sätt. Det kändes jävligt skönt. När han sa att jag inte var som alla andra så innebar det inte att det var något fel med det. Det var bara ett konstaterande.

– Finns det något du vill prata om?

Jag tvekade. Det blev sån jävla press tyckte jag. Nej, jag visste inte vad jag ville prata om.

– Då tycker jag att vi gör så här. Vi har ju träffats några gånger nu. Så jag tänkte att jag talar om hur jag uppfattar dig och så får du se om du håller med. Allt kommer antagligen inte att stämma, men jag kastar ut några påståenden. Är det okej?

– Visst.

Jag blev nyfiken. Det var som ett av de där fåniga personlighetstesterna de ibland hade i vissa tidningar. ”Är du hetero, homo eller bi?” Var det egentligen någon som tog sån skit på allvar? Ändå kunde man oftast inte låta bli att sitta och svara på frågorna och räkna hur många a, b och c man fick. Fast jag litade förstås mer på Rudolf än på redaktörerna på landets livsstilsmagasin.

Men det var ju som jag misstänkte, som jag alltid vetat när terapeuter och psykologer kommit på tal. Han kunde inte tala om något för mig om mig själv som jag inte redan visste. Jag visste att jag inte hade något att skylla på. Jag visste att jag hade alla möjligheter att få allt det jag ville ha och att den ende som la hinder i vägen var jag själv. Jag visste att jag var feg och konflikträdd och självutplånande. Jag visste att jag var en gnällig självömkare som bara såg felen hos mig själv och straffade mig själv för varje inbillat misstag jag kunde hitta. Jag visste att jag lät dumskallarna i världen tro att de kunde knuffa mig hit och dit för att jag var för mesig för att knuffa tillbaka. Jag visste också att jag var annorlunda. Att jag inte var som alla

andra. Jag ville inte vara som alla andra. Jag hade odlat mitt utanförskap och sen när jag verkligen stod utanför satt jag och snyftade för att jag inte fick vara med.

Men att veta allt det där hjälpte inte ett jävla dugg. Det gjorde det fan bara värre. Jag borde inte ha dåligt självförtroende, men det hade jag. Jag borde inte må dåligt, men det gjorde jag. Jag borde inte vara ensam och rädd för att ta kontakt med andra, men det var jag. Jag borde tycka om mig själv, men det gjorde jag inte. Varför? Vem fan brydde sig? Det blev en ond cirkel. Jag hade fan kunnat ställa upp i VM i dåligt samvete för allt jag gick och gruvade mig över.

– Du är ju lite melankoliskt lagd.

Visst, visst. Melankoliker, med ett ”rannsakande öga som förvandlade solstrålar till polisbatonger”. Självt tyckte jag kanske att jag var allt av alla temperament och alldeles för mycket.

– Du gillar på något sätt att vara deppig och att må dåligt. Tända stearinljus och sitta och njuta av melankolin.

Där hade han för en gångs skull helt fel, samtidigt som han hade rätt. Jag hade inte ens några stearinljus hemma. Hade aldrig haft några. Jag brukade bara dra ner rullgardinen och lägga mig på sängen och stirra ut i mörkret. Det var något med att vara deprimerad som tilltalade mig. Det var lite häftigt att må jävligt dåligt. Men mest av allt var det jobbigt. Framför allt som jag inte fattade varför jag helt plötsligt inte hade lust med någonting.

Men Rudolf hade såklart svar på detta också. Det fanns inget som han inte hade svar på. Jag kunde inte riktigt bestämma mig för om det var skönt eller irriterande.

– Alla människor har svackor, precis som du.

Det var inte vad jag ville höra. Om alla hade det som jag fanns det inget försvar för mig.

– Vissa dagar känns livet tungt. Det är helt normalt. Det är till och med nödvändigt. Man kan inte vara på topp alltid. Därför har man ibland några dagar då man får lov att hämta sig. De här deppiga dagarna, svackorna, är ett slags paus.

Paus från vad? Det kunde man fråga sig.

– Det är bara det att dina svackor är djupare än de flesta andras. Det är bara att stå ut och inte vara orolig. Det vänder ju alltid uppåt till slut. Det är okej att må dåligt ibland.

Det var något nytt. Jag hade aldrig känt att det var okej att må dåligt. Varenda gång man träffade någon man kände så skulle de alltid fråga hur det var med en. Inte för att de brydde sig utan för att det var något man skulle säga. På samma sätt som de sa ”Hur är det” så skulle man alltid svara ”Bra, och själv då”. Men jag hade ingen lust att svara ”Bra” om det inte var bra och det var det ju sällan. Men om man fick för sig att säga att det var lite sådär då fick

man alltid jävligt konstiga reaktioner. Då stannade hela konversationen upp. Antingen spelade folk upprörda och kände sig tvungna att fråga vad det var och hur det kom sig och sen började en massa råd som man inte bett om. Eller också blev de irriterade. Tyckte att man var en gnällig jävel som alltid skulle knepa. Allt de ville var ju att haspla ur sig en meningslös fråga och få ett meningslöst svar och sedan gå vidare i livet. Men om de inte brydde sig om hur det var med mig så kunde de lika gärna ge fan i att fråga.

– Det är för att du är en ny typ av människa som du känner så, sa Rudolf. Du är som folk var på 1800-talet men i en ny version. Du vill vara ärlig, men folk vill inte ha ärliga svar. När jag får konstiga reaktioner när jag talar om hur det är med mig så brukar jag säga att om du inte vill veta hur det är så får du låta bli att fråga.

Jo, han fick ju allt att låta så enkelt. Livet var enkelt att leva. Frågan var om han bara försökte lura sig själv och andra. Livet var kanske enkelt i sig. Det var alla andra människor som gjorde det komplicerat. Jag hade försökt klara mig utan dem, men det hade liksom inte gått. Frågan var hur man visade att man behövde någon utan att de skulle utnyttja det.

Rudolf drog igång en ny lång ramsa med självklarheter. Jag behövde lära mig att tycka om mig själv, för om jag inte älskade mig själv så kunde jag inte låta andra älska mig. Alla var vi formade av vår uppväxt. Det var arv och miljö och hela den skiten. Vi präglades av våra erfarenheter som små. Så det var föräldrarnas fel att vi var som vi var. Här började det bli jobbigt för mig. Jag ville inte sitta och gnälla på morsan. Hon hade alltid gjort så gott hon kunnat. Det är klart att hon gjort fel ibland. Vem gjorde inte det? Om det var någon som jag visste hade älskat mig så var det hon. Även om jag ibland kunde tvivla till och med på det. Fast det var fan i mig inte hennes fel.

– Det är klart att hon älskade dig. Men det betyder inte att hon inte gjort fel ibland. Det är inte nödvändigt att analysera alla sina barndomsminnen. Men du måste acceptera att dina föräldrar gjort misstag och sedan förlåta dem. Vissa behöver konfrontera sin mamma och pappa och då blir föräldrarna ofta arga, eller ledsna eller förtvivilade, men det är deras problem. Klarar de inte av det så får de gå i terapi.

Nu kunde jag ju inte konfrontera mina föräldrar och det hade jag inte haft lust med ändå.

– Min pappa har ju till exempel skjutit på mig två gånger, fortsatte Rudolf. Man kan säga att jag inte hade någon riktig barndom. När jag var tolv år rymde jag hemifrån och det första jag gjorde var att köpa en leksak. För jag hade aldrig fått ha några leksaker.

Det lät ju helt sjukt. Men när jag tänkte efter förklarade detta en hel del. Inte bara varför hela rummet var fullt av gosedjur utan också varför Rudolf helt plötsligt kunde verka väldigt barnslig.

– Jag kommer ihåg en gång när min pappa kom och hälsade på. Vi har kontakt, för jag har förlåtit honom allt han gjort mot mig. Vi hade inte setts på flera år och han hade kört trettio mil för att hälsa på. Det första han sa till mig var att jag var slarvigt klädd och borde gå till frisören. När han kom in här så frågade han om det var här jag satt och lurade folk på pengar. Då sa jag: ”Här är jag pappa. Det här är vad du har skapat. Jag är ett resultat av dig.” Det klarade han inte av att höra så han satte sig i bilen och körde hem igen. Han var här i mindre än tio minuter.

Innan jag gick gav Rudolf mig en uppgift. Jag skulle ge mig själv små presenter för att lära mig att vara snäll mot mig själv. Det behövde inte betyda att jag skulle gå ut och köpa dyra saker. Det kunde vara små grejor som jag tyckte om att göra men som jag vanligtvis inte tillät mig själv.

– Självtöker jag för det tycker jag är gott. Jag skulle kunna sluta direkt, men jag vill inte. Det är något som jag tycker att jag kan unna mig själv. Ibland när jag står i affären och ska köpa en ask så säger någon något om hur dyrt det är med cigaretter. ”Det tycker inte jag” säger jag då. Jag skulle kunna tänka mig att betala dubbelt så mycket för en ask cigaretter.

Man kunde inte säga annat än att Rudolf Österlid var något utöver det vanliga. Det var jävligt befriande.